

2023-12-19 Nr. NV-3269

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-1778(2) TAIS-23-11699(4)		DĖL VYRIAUSYBĖS 1998 M. VASARIO 18 D. NUTARIMO NR. 198 „DĖL VIENKARTINIŲ KOMPENSACIJŲ IR LENGVATŲ ASMENIMS, PATYRUSIEMS ŽALĄ LIKVIDUOJANT ČERNOBYLIO ATOMINĖS ELEKTRINĖS AVARIJOS PADARINIUS“ PAKĖITIMO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Išstatymo įgyvendina- masis teisės aktas	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne Priėmimo Terminas 2023-12-31	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-12-19	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Poreikis patikslinti Vienkartinių kompensacijų asmenims, patyrusiems žalą likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, dydžių ir išmokėjimo tvarkos aprašą siejamas su būtinybe jį suderinti su Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatomis, įsigaliojančiomis nuo 2024-01-01. Minėtame įstatyme keičiasi su negalia susijusios sąvokos, dalyvumo lygis nustatomas ir asmenims, kurie jau sukako senatvės pensijos amžių ir kt.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Projekte atliekami redakciniai ir teisės technikos pakeitimai (vienkartinių kompensacijų mechanizmas ir vienkartinių kompensacijų dydžiai nekeičiami):

- patikslinama, kad vienkartinės kompensacijas turės teisę gauti asmenys, kuriems nustatytas 45 proc. ir didesnis netektas dalyvumas (įskaitant ir senatvės pensijos amžių sukakusius asmenis) dėl ligos (suluošinimo), susijusio su Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo darbų poveikiu (dabar – asmenys, pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais, kurie pripažinti netekusiais 45 proc. ir daugiau darbingumo),
- patikslinama institucija, išduodanti sprendimą dėl dalyvumo lygio, kuriame dalyvumo netekimas siejamas su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, vietoj Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos (NDNT) – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra,
- siekiant teisinio aiškumo patikslinamas vienkartinės kompensacijos mokėjimas, t.y. aiškiai nustatoma, kad kompensacija asmenims išmokama tik vieną kartą, išskyrus atvejus, kai asmeniui nustatomas didesnis netekto dalyvumo lygis ir jis įgyja teisę į didesnę vienkartinę kompensaciją. Tokiu atveju vienkartinės kompensacijos dydis perskaičiuojamas ir asmeniui paskiriamas skirtumas tarp jau išmokėtos kompensacijos sumos ir naujosios.

Priimtam Projektui įgyvendinti gali prireikti papildomų valstybės biudžeto lėšų, tačiau tikslus dėl negalios reformos kylantis papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis nėra aiškus (neaišku, kiek asmenų po 2024-01-01 dėl dalyvumo lygio nustatymo ir kiek šių asmenų pagal patvirtintus kriterijus bus pripažinti netekusiais dalyvumo dėl priežasčių, susijusių su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius ir kt.). Tikėtina, kad tokių asmenų nebus daug ir tai reikšmingai nepakeis lėšų poreikio vienkartinėms kompensacijoms mokėti. Prireikus, lėšos bus skiriamos iš SADM asignavimų.

VSDF valdybos duomenimis 2022 m. išmokėta 19 vienkartinių kompensacijų, joms mokėti panaudota 38,37 tūkst. eurų (vidutinė vienkartinė kompensacija sudarė 2 019 eurų), per 2023 m. 9 mėnesius – 19 vienkartinių kompensacijų, joms mokėti panaudota 30,87 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų (vidutinė vienkartinė kompensacija sudarė 1 625 eurus). NDNT duomenimis 2020–2022 m. 37 asmenims buvo nustatytas darbingumo lygis dėl ligos (suluošinimo), susijusios su Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo darbų poveikiu, iš jų 27 nustatytas 45 proc. ir didesnis netekto darbingumo lygis (vienkartinės kompensacijos skiriamos, jeigu asmenims nustatomas 45 ir daugiau proc. netektas darbingumas dėl šios priežasties).

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Rengėjai numato, kad jei asmuo turi galiojančią NDNT išduotą darbingumo lygio pažymą (iki 2005-07-01 – invalido pažymėjimą), kurioje darbingumo netekimas susietas su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, kartu su prašymu VSDF jis pateikia šią pažymą, o jei asmuo yra sukakęs senatvės pensijos amžių, pateikia minėtos tarnybos išduotą darbingumo lygio pažymą, kurioje darbingumo netekimas su dalyvavimu

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius buvo susietas iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas suderintas su suinteresuotomis institucijomis (TM, FM, SAM, NDNT, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Specialistų komisija ligų sąsajai su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius nustatyti, VSDF valdyba).

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

SADM, vykdydama Vyriausybės 2023-11-08 posėdžio protokolą¹, iki 2024-04-30 numato parengti įstatymo projektą, reglamentuosiantį vienkartinių išmokų mokėjimą asmenims, nukentėjusiems nuo 1939–1990 m. okupacijų. Jame bus reglamentuotas ir vienkartinių kompensacijų mokėjimas asmenims, patyrusiems žalą likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius.

Rengėjai turi patikslinti projektą pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktą techninio pobūdžio pastabą, prieš teikiant jį pasirašyti Ministrui Pirmininkei (suderinta darbo tvarka).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaite-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja

¹ pavesta įvertinti vienkartinių išmokų reguliavimą asmenims, nukentėjusiems nuo 1939–1990 m. okupacijų, ir iki 2024-04-30 pateikti įstatymo projektą, kuriuo kartu būtų siūloma nustatyti asmenims, Antrojo pasaulinio karo ir okupacijų metais išvežtiems priverstiniais darbais, buvusiems getuose, įkalinimo įstaigose ir kitose laisvės atėmimo vietose, arba jų įpėdiniams uždario arba kitų darbo pajamų už priverstinio darbo, getuose, įkalinimo įstaigose ir kitose laisvės atėmimo vietose išbūtą laiką, taip pat buvusiems mažamečių fašistinių prievartinio įkalinimo vietų kaliniams už ten išbūtą laiką kompensavimą.